

Kirándulás a „Kupferschächten“ völgybe.

Mellőzve a rendesen előrebocsáttatni szokott bevezetést, olvasóimat azon végső, közvetlenül Rokusz falu megett emelkedő dombra vezetem, mely határvonalat képez egyrészről a szántóföld, másrészről a Tátrát körülszegélyző erdő- és legelőterületek közt.

Innen a leplezetlen hegység tövétől tetejéig szemlélhető; jobbfelől a meredeken emelkedő roppant hegytömeg, mely — végül a lomniczi csucesal olvadván össze — ily közel tekintve majdnem rettegést gerjesztő felségében lép a szemlélő elé; balfelől a szelidebben körrajzolt mészhegység, legelől a Stirnberg fokozatosan emelkedő sziklafalak kettős sorával, közöttük a titokteljes Kupferschächten-völgy, melynek bejárata előtt a Stösschen sötétlő hegy és erdőtömege terjeszkedik ki.

Derült nyári nap délutáni óráiban állottam azon ponton, sovár tekintetemet a sziklaóriásokra szögezve, melynek kékellő homályban előttem felfelé meredeztek. Feladatommá téván, azonban — még az est beálltaig — a közel fekvő rokuszi mocsárok megtekintését, nem csünghettem sokaig ama nagyszerű képek magasztos élvezetén.

A rokuszi mocsárok völgysíkon terjeszkednek ki; ez utóbbi éjszak-nyugoti irányban az erdőlepte hegyek belsejébe hatol, hol a Stufengraben, meg számos forrásviz szeldeli keresztül kasul. A dombról tekintve, meglehető éjszaksarki képet nyújtanak. A mocsarat rejtő csalit, melyet törpe nyír- és égerfák képeznek, korántsem nevezhető erdőnek s némi távolságból szemlélve, csupán lapos, homályos foltokat képez a rétség világosabb zöldjén. Különben behatóbb vizsgálatnál is a természet itt helyenként egészen éjszaki jelleget ölt.

A nyílt, fekete süppedékes patakok által átszeldelt területeket majdnem kizárólagosan éles, bozontos sás nyalábjai fődik be, melyek közt itt-ott a gesztenyebarna mocsári lóhere burjánzik, mialatt a bokrok alján a mély süppedék felett szingazdag tőzeg-mohok terülnek el, melyeknek csalékony vánkosait a csinos savbogyót, áfonya körülhálózza. Ki eddig behatolni elég bátor, azt ne rettentse vissza azon körülmény, ha netalán itt-ott térdig is besüppedni talál a fekete iszapba.

Magától értetődik, hogy a fűvészt ilyen eshetőség nem riasztja vissza s én tehát átgázolám egyszerűen az egész mocsarat keresztül-kasul, a nélkül, hogy itteni álláshelyéről nevezetes s Mauksch és Wahlenberg óta senki által ismét fel nem lelt áfonya levelű fűzre bukkantam volna. Ellenben ritkaság gyanánt találtam a páleza kajmácsort és a sziberiai nőszirmot.

Hirtelen a közel bokrok zörgése vonta magára figyelmemet, az ide-oda hajlongó csalit fölött hosszú puskacsövet láttam villogni s pár pillanat múlva nyulánk, sovány, merésztekintetű vadász tűnt elém, rajta ing s térdig felgyűrt nadrág, valódi „bőrharisnya“ alak. Kölsönös üdvözlét után kiderült, hogy a rektor úrhoz, a rokuszi iskolafejedelemhez van szerencsém, ki itt a nemes vadászati mulatságnak szokta szentelni szabad idejét.

Megértvén szavaimból, hogy a hegyekbe szándékozom, vezetőnek ajánlkozott, mit én örömmel fogadtam. Akkori időben a tanfelügyelői intézménynek nálunk még hire sem járt, volt hát nyári szünidő — ad libitum! Vidám beszélgetés közt ballagtunk hát haza, azaz Rokusz felé — hol egyszerű estebéd és rövid álom erősített a holnapi nap fáradalmaira!

*

*

*

Rendesen hideg borzongás fut végig az ember testén, ha reggeli szürkületkor, félálmosan átlép a küszöbön, hogy a hegyvándorlást megkezdje. A réti füveken ragyognak az éjjeli harmatcseppek, az égboltozat ólomszínű, a bérczek felül hűvös szellő fuval, mi — a legyőzendő fáradalmaakra való kilátással egyetemben lehangolólag hat — szerencsére azonban csak rövid időre. — Majdnem szótalanul s meglehetősen kedvtelenül ballagtunk tehát mi is, azaz én, akkor mintegy 14 éves fiammal és a vezető azon egyenetlen, darabos uton, mely a rokuszi mocsarak mellett a havasalji erdők felé vezet. Majd mély bomályteljes erdőségen, majd gyeppel fedett tisztásokon, és unalmas vágásokon keresztül hatoltunk előre, néha-néha vad robajjal zajgó bérczi zuhatagok állták utunkat, s ilyenkor karnál vastagabb fatörzs szolgált pallóul; e közben alig vettük észre, hogy az oly szeliden emelkedő ösvény lassanként mindinkább meredekebb lett. Mintegy két órai fásztó vándorlás után elértük a nagy határdombot, hol az ősi szokás iránti tisztelet lerovása tekintetéből hatalmas kortytyal erősítettük fáradt testünket. Vezetőnk ez alatt óva-

tos pontossággal tölté meg fegyverét, erősen állitván, hogy ő fönn a fenyvesben kullogó maczkót majd kitörli az élők sorából. Gyönyörködéssel hallgattunk tarka vadászkalandjaira, melyek elég meséseknek látszottak; később azonban megbízható forrásból esett értésünkre, hogy vezetőnk az orvvadászat terén valóban tapasztalatdús egyéniség. Részemről mondhatom, hogy mint kitűnő vezető is kitett magáért. Mellékesen érintem, hogy én mindazoknak, kiknek szándékuk a hegyekben minél magasabbra bocsátkozni, azt a tanácsot adnám, miszerint vezetőül inkább orvvadászt vagy gyökerkeresőt, mintsem pásztor embert válasszanak.

A nevezett határdombon túl kezdődik a „Kalksgrund“ hegytorka s hol mind a tájrajzok változatossága, mind a növényzet egészen más szint vesz föl. Meredek hegylejtők közt hatalmas robajjal szakadoznak a Schwarzwasser, más néven Belbachnak sebes, zúgó habjai. Az imént általunk bejárt (lábás = szálas) erdő egyforma növényzete helyett, mely eddig oly untatólag hatott reánk, találkozunk itt már a vizekkel lejött különféle alpesi füvekkel. A patak kavicsos zátonyait a Trichostomeek szürke mohpárnái lepik be; a parti bokrok alatt a fehér szattyú terjeszti ki kerek alakú óriás leveleit, melyek közül az élődi sárga szádor halovány virágbokré tája igyekszik kifelé, míg a tőszomszédos sziklafalak a rajtok tenyésző ritka mohok és harasztoknak gazdag lelhelye. Egyáltalában megjegyzendő, hogy a hol valamely völgy a hegység magassága felé szinkör alakban terjeszkedik, lefelé azonban szurdokba torkallik, ezen alsó részben többnyire igen is jellemző zordonabb éghajlatot jelző növényzet mutatkozik, mint feljebb; természetesen csak a közép erdei övön belül; mert nagyobb magasságban egészen más viszonyok állanak be. Magában a középhegységben gyakran láttam a kötört s alpesi harangrongyot és a finom levelű sást oly hűvös légalakú szurdokokon lefelé egészen a lapályra jönni le, sőt Zsdjár mellett találtam a havasi csucok egyik lakosát is a gyönyörű galléros gyopárt.

Váltakozó meredekséggel kanyarog a sziklaút a patak mentében föltelé, helylyel-közzel áthidalt utakon keresztül, melyek szürke kergű, törpe, félig elmállott fatörzsökből lazán kötözködve össze; az egész alpesi jellegű, mi a vadregényes környékezettel tökéletesen összhangzó. A völgyfalak egy részről a vaskapu erdőlepte kiágazásai, másrészt pedig a Stösschen éjszakkéleti meredélye által képeztetnek, s tulnyomólag mész-

ból állanak; a patak balpartján azonban helyenként sötét, omladekszerű vörös homokkő vagy quareitből képzett sziklafalak emelkednek, mely kőnimmel találkozni a hegyekben még sokszor alkalmunk lesz.

Türelmesen fölfelé haladva azon ponthoz értünk, hol a völgy több irányban elágazik; a Schächtengrundba léptünk. Ez sűrűn kölepte, meredeken emelkedő völgy, melynek kevés vizű, de sebes folyású patakja mentében az út egy darabig fölfelé vezet, később azonban az úgynevezett „Rother Lehm“ meredek lejtőjén széles marhacsapás alakot ölt. Mint már maga az elnevezés gyaníttatja, a talajt a már említett vörös homokkőnek elmállódásai képezik. Eddig utunk kizárólagosan mély völgyeken, erdőkön vitt keresztül, melyek szabad kilátást sehol sem engedtek; most ellenben már az erdőöv felsőbb határát érve, fölnyílt előttünk jobbfelől a Drechselhäuschen gyönyörű sziklaszinkörére az alpesi világ mint egy előcsarnokára a kilátás. Még egy rövid megerőltetés és el van érve a csúcs, honnan a belső szentély meglepőleg festői látványa nyílik meg. Mély lélekzettel vetettük magunkat a ruganyos gypsözönyegre, részint hogy letöröljük homlokunkról a forró izzadságot, mely a természet ily nagyszerű látványosságának ezen nézhelyébe belépti díj fejében kiméletlenül beköveteltetik, részint, hogy új erőt gyűjtsünk azon élvezetre, mely az eddigi fáradoalmakat jutalmazni nemcsak igéri, de tetteleg bőven jutalmazza is.

Előttünk terült el a Kupferschächten és a zöld tónak völgysege, órányi széles, soköblű katlan, melynek alját magas térségek, havasi zuhatagok mély szakadécai és különféle irányban huzódó alacsony hegylánczolatok metszik keresztül. E hegylánczolatok alacsonyysága természetesen csak látszólagos; lapályos vidéken már jócska magasságu hegyek lennének; de a havasok eme körülbástyázatának közepette, minden csekélyebb emelkedés jelentéktelennek tűnik fel; csak a tartósabb gyakorlat szerzi meg a távolságok és magasságok biztos meghatározásához a szükséges ügyességet. Erdőt ezen völgykatlanban alig látni, de annál nagyobb itt a törpe fenyők tömege.

Borzasztó nagyszerűségében tűnik fel a hegység különösen a zöld tó körületében. Legközelebb előttünk a hatalmas Ratzenberg meredez fölfelé, hátán a három ágú késmárki csúcsot hordozva, mely itt 3000' magas, majdnem függélyes meredélyt képez. Tovább majdnem félkörben sorakoznak egy-

más mellé a zöld és vöröstói csúcsok, a Karfunkelthurm (rubintorony) és a fehértói torony; az utóbbi éjszak felé a körből némileg visszalépve. Ezen sziklatornyok mindegyike nyolczadfél ezer lábnyinál magasabbra emelkedő. Épen a legmagasabb csúcsok — azaz a lomniczi és jégvölgyi — elvonják magokat a szem elől; láthatók csupán oldalaikon végig húzódó hómezők. A zöldtő tájképi színezete oly képet nyújt, mintha a hegység képződésekor az alap ennek roppant tömegét el nem bírhatta, az a mélységbe visszazuhanva, ama mélyöblű tókatlant képezte volna!

És valjon miért ne képződhettek legyen a számos kárpáti katlanvölgyek hasonló körülmények folytán? — De el most az okoskodásokkal s gyönyörködünk háborítlanul az üde, szabad természet bájain.

A zöldtő mögötti sziklaterassok terjedelmes hómezőivel oly alpesi tájképet alkotnak, mely — tekintve nagyszerűségét — valóban ritkítja párját.

Komor ködfellegek húzódnak a hűvös, sötét völgyzugokban a legderültebb időben is. A mi a növényzetet illeti, ott fönns csupán Wahlenberg országának lakói, a kötörök, mohok és harasztok tenyésznek; mivel azonban az út oda nemcsak fáradság- de veszélyteljes is, tudomásom szerint azt meg nem kísérté eddig egy fűvész sem. Csak a szédüléstől ment zergevadász, vagy a hallgatag arany kereső kapaszkodik — hosszú idő közben egyszer — a csak előtte ismert ösvényeken felfelé a hómezőkön és a megmászhatlannak látszó hegygerincezen keresztül a kolbachi völgybe. Ennél még hajmeresztőbb út vár arra, ki a késmárki csúcs függélyes falán tovább húzódó ferdén fölfelé vezető keskeny sziklaparkányzaton hatolva az ugynevezett Kupferbankot elérni akarja. Jaj annak, kit illetén útján a zivatar elér! Mauksch lelkész, ki a kárpátokról körülbelől 60 év előtt — terjedelmes és becses művet irt — mely azonban csak kézirat maradt — elbeszéli többek közt egy nagy-szalóki földmives a fenn említett helyzetbe jutását. Ez — nehogy a zivatar által lesodortassék — térdelve mintegy oda karmolta magát a sziklába, mialatt iszonyu jégeső zuhant le görbedt hátára, oly annyira, hogy alig volt képes hazavonszolni törődött testét.

Pihenő után újult erővel folytattuk vándorlásunkat az ugynevezett Bélersteig ösvényen. Ez éjszaknyugati irányban

kezdetben meglehetősen róna legelőterületen fut végig; annál darabosabbá válik azonban, minél beljebb hatol a törpe fenyvesbe. Alatta áll az erdőszél által védett teknő alakú mélyedésben a készmárki kosár, mely védett fekvésnek előnyeit egész mértékben méltatni későbbben alkalmunk volt. A környöskörül legelő marha által erősen megtrágyázott talajon buján termő fű közt tenyész az alpesi sóska, a kék sisakvirág és az aranszinű üszögér.

Az ösvényen felül emelkednek az alacsony bozontos alpesi gyepek közül a fejlettség legalantibb fokán álló fenyűk, mintegy az erdei terület utolsó mohikánjai; ezek a kárpáti zivatarok kedvezőtlen befolyásainak kitéve lévén, a törpelés valóban siralmas képét nyújtják. Száraz görcsös ágaik, mintegy erőszakosan fordítvák azon oldal felé, melyet szél nem ér. Össze-vissza tépve, szaggatva állanak ott, mintha egy víz-áradás erejével küzdöttek volna meg. A fenyűkkel éles ellentétet képeznek e még nagyobb magasságban előforduló törpe-fenyűk, melyek, amazokra nézve már elviselhetlen életfeltételek közt, oly buján és sértetlenül diszelegnek, mintha üveg-házban növelték volna; új bizonyítéka annak, mily bölcsen alkalmazza a természet teremtményei szervezetét azon életfeltételekhez, melyek alatt azok létezni rendelvek!

A törpe fenyűerdőn keresztül kissé lefelé vezető útonkon az ugynevezett scharfe Triftra értünk, hol a kötuskókkal sűrűn födött út feltűnőleg darabos s fásasztó is.

Valamint a térvíznyomok úgy az itt lerakódott gránit, homok és mészkő hömpölyögök vegyüléséből következtethetni, miszerint itt ösvilági jégár moréna hordalékain állunk.

Előre menve a Weidenau vizgazdag, törpe-fenyűvel be-nőtt völgybe értünk, hol az út apródonként ugyan, de folytonosan emelkedik fölfelé. A kilátást itt mindinkább korlátozzák, balfelől a fehértó magas fensíkja, a fehértói torony és a Kecskehegy kinyuló ormai, mindenek felett pedig a Durels-hegy idomtalan tömege; jobbfelől pedig emelkednek magas és meredek lejtők, miknek felső részét csak gyér fű nőtte be, homlokzatukat pedig hatalmas sziklapárányok koronázzák körül.

Ezen úgynevezett Leiten több részre osztatnak. A Sternberghez, mely ezen mészalpesek déli homlokzatát képezi, csatlakoznak az úgynevezett előlejtők; innen kezdve éjszaki irányt követnek, és hátsó lejtőknek neveztetnek.

A kettő közti rész mészárszék ominozus nevet visel, valószínűleg azért, hogy itt legelni szokott marha a zivatar által többször a mélységbe sodortatott. Egy általában nem jár kár nélkül a marhának ily magas havasi területeken való legeltetése, miokból a csorda tulajdonosai közt — hogy a netáni megkárosulások az egyeseket fölötte érzékenyen ne ériék — kölcsönös biztosítási szerződések kötése van szokásban. Es valóban nemcsak a nehéz szarvasmarhát, lovat, de a fürgé hegyi juhokat is gyakran éri veszély, mint az alább Zdjárban történt eset eléggé bizonyítja.

Az odaváló juhnyáj ugyanis egyszer a sziklafalak közt legelt; hirtelen egy a nyájtól elzüllött juhnak mekkoegése fölhallik, mire mintegy adott jelre, az egész nyáj a mélységbe ugrott. Magától értetődik, hogy összezuzatva ért le. De nemcsak a hegység meredeksége, hanem vízszegénysége is nem engedi a marháknak felette nagy magasságba való hajtását, s így történik, hogy széles kiterjedésű, térdig érő fűvel benőtt területek — nevezetesen a stirnbergi sziklaterassok közt — legeltetlenül hagyatnak. Az a legtöbb alpesi országban divó havasi szénagyűjtés a fűvészek szerencséjökre a Tátrán ismeretlen.

A Weidenau patakja medrében az út meglehetősen kellemetlen, darabos, a cserje közt tekergődő marhahajtás; örültünk tehát midőn a szurdokból kilépve, egyszersmid a törpefenyő régióját is elhagyva, tágas, teknő alaku völgy terült el előttünk. Ez nyugat felől a Durelshegy, éjszakon a Sattel és a thörigte Gerntől, keleti oldalán a Siroka, délfelől pedig az előre tolult hátsó lejtők által határoltatik. Ezen elzárt fekvés következtében a hó itt felette soká nem olvad, úgy hogy itt nyár derekán is a legszebb tavaszi virány ékeskedik, mi okból ezen völgyet kirándulásom főcéljául választám, elhatározván innen a Sattelt és a thörigre Gernt mászni meg, hogy ott bizonyos ritka virágokat észleljek, a többi közt a havasi kőlencsét, havasi banyót és gyilkos szírontákokot. A virágdús lejtő bő aratást nyújtott, találtam biborszínű apró kankalint, jeges tarniczot, ékes hutchiasát és töviskes szélágocskát. Ehhez még oly szépen sütött a nap, oly enyhe volt a lég s az est még oly messze, hogy én örömtől dagasztott kebellemel előre

kéjelegtem azon kellemes órák élvezetében, melyek rám vártak.

De mi volt ez?! Hűvös fuvalom érinté halantékaimat, homályos árnyék suhant el mellettem; föltekintve szürke ködszalagot láttam közelegni, s nem tartott soká — s mindegyik sziklafalon lebegett oly fehér ködfoszlány.

Pár perc múlva a vidék egészen más színezetet öltött. Ezen körülmény szeget ütött vezetóm fejébe s ő tanácslá a lemenetelt, mihez nekem a legkisebb kedvem sem volt. Csak pár száz lépésnyire valék azon ponttól, mely utazásom főfő-célja volt s most visszatérjek?! Nem, soha! Hisz a hegyeken az időjárás oly szeszélyes, gondolám, még jobbra fordulhat — s előre! Lassan haladtunk hát fölfelé, mialatt mellettünk egy felhőfoszlány a másik után rohamos sebességgel tova szárguldott; nemsokára azon magaslaton voltunk, melyen át az út a Javorinába vezet. Itt már a szél teljes hatalmát érezteté velünk: ködfelhőbe burkolva, sűrű, hűvös permeteg verődött arcunkba s fel kelle hagynunk az előrehaladás szándékával. Azon nem épen dicsőségteljes, de sokszor mégis hasznos cselhez folyamodtunk tehát, t. i. hátat fordítottunk az ellenségnek azon komoly elhatározással, hogy egyelőre a törpe fenyesbe keresünk menedéket s majd ott bevárjuk az idő netáni jobbra fordulását.

Vezetőnk tanácsa szerint nem választók az előbbi utat, hanem a Durelshegy süppedékes hátán sietve előre a Käfersteig felé iparkodtunk.

Mi az a Käfersteig?

Szerencsés valék azt rövid idő múlva tapasztalni. Azon helyre értünk, hol a lejtő nagy meredekséggel hajlik a fehértő felé, rajta mintegy 50 lépésnyi széles s ugyanannyi mély árok fut végig. Ez a Käfersteig. Nem csekély volt kalauzunk meglepetése, midőn látta, hogy az árok, — melyről azt hívé, hogy benne a hónap már nyoma sincs — majdnem félig tükörsima jéggel van megtelve. Ennek folytán helyzetünk még annál is inkább veszélyesebb lett. A meredek jégszalagon alábocsátkozni, arról szó sem lehetett; de az árok lejtős oldalán való leereszkedés sem volt könnyű, mivel — az

agyagtalaj az eső következtében felette sikamlóssá tétetve — a legcekélyebb elesuszszanás bennünket okvetlenül a meredek jégpályára juttat, honnan pár pillanat múlva nemcsak a völgybe, de még valamivel tovább — az örökkévalóságba szállítottunk volna! Mivel pedig a zivatar következtében sem visszafordulásra, sem pedig a köd miatt más útnak fölkérésére gondolni nem lehetett, nem maradt egyéb hátra, mint leereszkedni az árok oldalán. Mikép jöttünk le, a jó Isten tudja; oly izgatólag hatott idegzetemre ez a veszedelmes út, amellet oly gyöngeséget éreztem térdeimben, minőt még soha ez előtt, pedig nem egyszer tettem ennél még veszélyesebbnek látszó utat is.

Külsőleg mily szépen nézhettünk ki ezen út következében könnyen elgondolható; különben az eső nemsokára megint tisztára mosott. Így hát megint a törpefenyő régiójában voltunk, némileg biztos helyzetben, mely lehetségessé tette kipihenésünket s a további teendők feletti tanácskozmány megtételét.

Elhatároztuk: kitartani és a zivatar netaláni beálltának idejét bevárni. Ebbeli szándékunk keresztülviteléhez azonban szükséges volt a legfőbb tényező a tűz; de hogy tegyünk szert reá ily zimankós időben?! Vezetőnknek ez kevés gondot okozott. Rendeletére én köpönyegemet fejem fölé húzva, mintegy élő esernyőt képeztem, ő pedig száraz fadarabot talált, mit — megszabadítván nedves kérgétől — apró darabkákra hasított; ehhez én vagy egy félkoncz itatós papirost szolgáltatam s így hozzáadva még csepűt és puskaport — gyufával megkísérlettük a tűz létrehozását. Ez sehogy sem akart sikerülni; még egy reményünk volt — acél és kova — s valóban hosszas csiholás után végre valahára melengettük dermedt tagjainkat a tűz lobogó lángjánál. Mindamellet helyzetünk nem volt a legkellemesebb. Mig testünknek a szél felé fordult része fázott, addig a másik majd hogy meg nem sült: egyfelől esorgott rólunk a víz, másfelől gőzfelhők szállongtak fölfelé, s forognunk kellett mintha nyársra huztak volna fel. Így valánk majdnem egy óráig s lettünk volna még tovább is, hanem az eső már most jégkristályokkal vegyítve mindig

erősebben csapkodott: körülöttünk a csúcsok mindinkább fehér színt öltöttek, a Käfersteigra vastag hólepel rakódott le s szemlátomást közeledni látszott; most persze nem maradt egyéb hátra, mint a gyors menekülés, annyiival is inkább, miután a legközelebbi mentő hajlék, a késmárki kosár, még majdnem két órányi távolságra volt.

De milyen út vala ez! a szél vitorlanélküli hajó módjára hajtott minket lefelé, a nedves törpefenyűk galyai arczunkba verődtek, s önkénytelenül iramodtunk tova az iszapos vizben felolvadt agyagos marhahajtásokon, melyek megállapodhatási pontot sehol sem nyújtottak; jobbra-balra botorkálva, bukdácsolva a sikamlós úton már-már nyomunkban volt a végzetteljes hóvonal — s zúgott irgalmatlanul a kárpáti hűvös metsző szél.

Végre elértük a barátságos hajlékot, s valóban nem csekély örömünkre — ép testtel, sértetlenül! Vízről csorgó felső ruháinkat száradás végett fölaggatva, a tűz körül letelepedtünk. Mily jól esett az utolsó órák fáradalmai után a meleg tűzhely körül hallgatni a prédájától megfosztott vadállatként ordító zivatart, mely közbe-közbe alapján megrázkodtatta a menedéket nyújtó kunyhónak szerencsére biztos alkotmányát. Jó sokáig tartott, míg némileg magunkhoz térve, élményeinket megvilágíthattuk humorisztikus oldaláról is. A testi szükségletnek forró zsendiczével, melyet nagy fapoharakban nyújtottak, tettünk eleget; mit én egy adag pálinka- és dohánynyal viszonzni jónak láttam. Tett szolgálata viszonzása fejében a hegyi juhász a pénznél is inkább szereti e két nevezett cikkelyt, mely körülményt a kárpáti utazók számításba venni soha el ne mulasszák.

Az egyszerű lakoma után pamlagra ereszkedtem, mely a kunyhó gerenda falához volt alkalmazva: persze hiányzott

rajta ruganyos matrác; csupán töknagyságu s alaku gránitkővekből állott az, a kövek közötti hézagok földdel lévén kitömve; különben ki rajta elég ügyesen tud elhelyezkedni, majdnem oly kényelmes fekhelyre tett szert, mintha csak a pusztta földön terülne el. Innen kísértem figyelemmel, a mi körülöttem történt.

A juhászok, meg egy pár csordapásztor — mind szálas, erőteljes alakok, — fekvé vagy ülve — élénk beszélgetésbe eredtek vezetőkkel, ki szinte közöttük foglalt helyet, míg a bacsó komolyan, szófukaran föl s alá lépdelt, vagy a mellék kamarában dolga után nézett. Zömök, erőteljes férfi volt; pisze orrán hatalmas vágás sebhelye látszott, mi magában véve is kemény arcvonásainak még inkább eltorzító színt kölcsönzött. Ki tudja, mily alkalommal kapta ama valószínűleg balta csapást! Magaviselete sem volt előzékenynek mondható, mit különösen a kunyhó egyik zugában gyermekével enyelgő felesége iránti durva bánásmódja eléggé igazolni látszott. A gyermek mintegy 7 éves, egészséges fiú volt, különben kába, kifejezéstelen arcvonásokkal. Anyja nagy gyöngédséggel csüngött rajta; akkor is imádságra tanítá, panaszkodott azonban, hogy a „Miatyánk“ első kérésén túl mire sem mehet vele, mert a helyett, hogy utána mondogatná a hallottat, rendesen közbe vág beszédjébe idétlen fecsegésével. Különösen feltűnő volt előttem, mit az anyja a felhők iránt, előszeretetről mondott. Ha t. i. a közel sziklacsúcsok mellett elvonuló nap- vagy holdvilágította felhőfoszlányt megpillant, alig lehet őt visszatartóztatni, s hangosan követeli, hogy ereszsék — hadd lovagoljon a felhőn.

Figyelmemet ismét a tűz körül elhelyezkedett férfiakra fordítám; ezek épen a galicziai zsitányok és marhatolvajokról beszéltek, kik néha látogatóra jönnek e vidékre, miközben kalauzunk is elbeszélte egy kalandot, melyben ő állítólag a főszerepvívó volt.

A késmárki mészárosoktól pár ökröt loptak el; ezek a rablók kölcsönös erővel megkerítésére szövetségesül őt is föl kérték. Az ismert Diebsteigon előrehaladva, elfáradtak; puskáikat letéve vigan falatoztak, mi alatt ő neki jobbnak látszott pár száz lépésnyire eltávozni társaitól; egyszerre halk zörejt hallott meg fülét, s a hang után indulva, sűrű bozót kö-

rülövezte tisztához ért, s mit lát? a keresett ökröket, de a parázs tűz körül két jól fölvegyverzett rablót is. Könnyű lett volna neki társait előhívni s velök együtt a rablókkal elbánni.

„De én“ — folytatá kalauzunk — „a dicsőségben mással megosztolni nem akartam; lehetőleg közel lopódtam hozzájuk, egy ugrással mellettük teremve, fejeiket párszor egymáshoz ütöttem, hogy ájultan rogytak le lábaimhoz; míg magukhoz tértek, már oly erősen meg voltak kötözve, hogy őket ellenállás nélkül társaimhoz vezethettem.“

Hasonló, néha igen is merész képzelmet eláruló vadászkalandok elbeszélése közben már későre haladt az éj, annélkül, hogy az állom még csak eszünkbe jutott volna is. Hogy is lehetett volna rágondolni, midőn künn a zivatar még annál is inkább dühöngött. Borzadály teljes hangverseny volt az: tompa, zúgó moraj, közbe-közbe éles visitás által fölváltva. A pásztorok gondolkodóba estek künn a szabad ég alatt tannyázó marháknak sorsa miatt. Egyik közülök az ajtót kinyitá, hogy körülnézessen, azonban hirtelen visszahuzta fejét, esküdözvén, miszerint a szél oly erős, hogy kitekeri az ökor szarvát is, azon kívül a földet lábnyi magasságu hó födi. Mint egy éjfél körül lehetett már, midőn a baesó szigoruan megparancsolá, hogy a marha után nézni kell; s néhányan a pásztorok közül sóhajtozva készülődtek a nem csekély feladat teljesítésére.

Körülbelől fél óra telt el feszült várakozás közt, midőn megnyílt az ajtó s egy alig csekély életjelt adó (magló) gölye behurczoltatott. Két ember kötelekkel erősíté vastag rudhoz s így hozta föl vállán. Később megint jött néhány e kiküldöttek közül azon szomorú hirrel, hogy az állóhelyen két megfagyott ökröt találtak, a többinek pedig nyoma sines. Jobban hangzott a hír a juhok sorsa felől. Ezek sűrűn egymás

mellé szorultak, mialatt hátuk fölött vastag, összefüggő hóréteg képződött, mely őket a dermesztő hideg ellen némileg megvédte.

Másnap reggel a kunyhó elé lépve, szibériai vidék szomorú képe terült el előttünk. Vége volt kirándulásaimnak, s nem maradt egyéb hátra, mint a térés. Könnyebb volt ezt mondani, mint tenni.

Ámbár a havazás elállt, dühöngött folyton a szél, mi miatt még 24 órai veszteglésnek kikerülhetését lehetők alig tekintettük. Fontolóra vévén — miszerint az idő a völgyben lehetetlen hogy oly annyira zord legyen, déltájban mégis haza felé vettük utunkat. Valóban mily elviselhetlennek látszott is a hideg eleinte, az ugynevezett százsa kutnál már csekélyebb mérvet öltött; lenn a fehérvízi völgyben még egy kissé „fris“ volt, mielőtt azonban még Forbergbe vonultunk, süttött a nap verőfényes nyári melegével.

*

*

*

És most letehetném ugyan a tollat, de nem hallgathatom el a következő esemény történetét, mely az imént leírt kirándulással némi összefüggésben áll.

Alig mulhatott el egy vagy két esztendő ama szerencsétlenül járt expeditio után, midőn véletlenül egykori vezetőnkkel, a rókuszi tanítóval összejöttem.

Kissé vénültnek látszott már s azóta aligha nem a boldogabb „vadászati vidékre“ költözött, mert mintegy 20 éve lehet annak, midőn az történt, a mit most leírtam. A mult emlékei frissültek fel bennünk, többi közt a bacsó feleségére

és bárgyu fiára került a sor ; s valóban nagyon szomorítólag hatott rám, midőn egykori vezetőm következőt beszélt el.

Ősz felé a bacsó legényeivel a juhokat le a völgybe hajtotta, feleségét azonban gyermekestől fönn a hegyen azon kemény parancsesal hagyta vissza, hogy az ott maradt sertésnyájnak jól viselje gondját, mit az hiven teljesített is. De igénybe vevé nagyrészt idejét s figyelmét a gyermek, úgy hogy míg az utóbbival bibelődött, addig a nyáj elszéledt, melynek ismétli együvé terelése nem csekély fáradságba került. Egyszer a gyermeket magára hagyva, eltávozott. Visszajövet a kunyhót üresen találta. Ijedtében ide s tova futkosott, keresve kiáltozva, mind hiába ; végre a Stirnberg függélyes falai alá ért, melyek nagyrészt sűrű ködfelhőkbe voltak burkolva. Itt is a fiu nevét kiáltozá, és — mely gyönyör anyai szívének — a keresve keresett fiu hangja hallatszott a magasból ; de e pillanatban homályos tömeg zuhant le a felhőből — a gyermek összezuzott teste gurult alá lábaihoz. Szegény, elámitott fiu a felhőkbe ugrott, honnan szeretett édes anyjának hangját hallani vélte !